

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY
NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV
Z DEJEPISU**

BRATISLAVA 2016

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskum a športu Slovenskej republiky dňa 21. 12. 2016
pod číslom 2016-25786/49974:1-10B0 s platnosťou od 1. 9. 2018

Dejepis je v stredných školách začlenený do skupiny spoločenskovedných voliteľných maturitných predmetov. Sprostredkuje žiakom potrebné kompetencie – vedomosti, zručnosti a hodnoty, ktoré im môžu pomôcť k postupnému začleňovaniu sa do štruktúry noriem a hodnôt spoločnosti, v ktorej žijú. Získané dejepisné kompetencie majú žiakom umožniť orientovať sa v spleti politických, ekonomických, sociálnych a kultúrnych faktov, s ktorými sa budú stretávať vo svojom živote. Dejepis má významnú úlohu v procese prípravy žiaka na občianstvo, a teda aj pri formovaní vzťahu k historickému dedičstvu vlastného národa i ľudstva.

I. CIEĽ A OBSAH MATURITNEJ SKÚŠKY

Cieľom maturitnej skúšky z dejepisu je zistiť a overiť úroveň výkonov žiakov v rovine kognitívnej i procedurálnej (vedomosti a zručnosti), ktoré nadobudli v súlade s učebnými požiadavkami na stredoškolské dejepisné vzdelávanie. Výkony sú kognitívne odstupňované konkretizovanými cieľmi. Majú byť podkladom a východiskom pre ďalšie štúdium na tých vysokých školách, kde je dejepis profilovým predmetom.

Obsah maturitnej skúšky je členený a konkretizovaný v 6 tematických okruhoch, ktoré korešpondujú s chronologickým prezentovaním historických udalostí, javov a procesov:

1. Úvod do štúdia dejepisu – „historikova dielňa“
2. Počiatky ľudskej kultúry a civilizácie
3. Starovek
4. Stredovek
5. Novovek
6. Dejiny 20. storočia

Cieľové požiadavky spresňujú cieľ, obsah a požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov v rámci každého tematického celku.

Z pohľadu vedomostí a zručností cieľom maturitnej skúšky je overiť najmä tieto spôsobilosti:

A. Vedomosti a porozumenie – žiak si má zapamätať alebo znovu vybaviť informácie, a to buď presne tak, ako sa ich naučil, alebo ich má vyjadriť vlastnými slovami. Hladinu vedomostí a porozumenia vymedzujeme tzv. príkazovými slovami, napríklad: **vysvetli, povedz vlastnými slovami, spomeň si, vystihni podstatu problému, uveď kľúčové slová, vymenuj, opíš, definuj, zostav koncept, interpretuj, zorad', reprodukuje, porovnaj, uveď na konkrétnych príkladoch, charakterizuj, rozlíš, určí význam, zostav schému, rozlíš pojmy** a pod.

Žiak dokáže na základe svojich vedomostí:

1. pochopiť, že história sa zaoberá zmenou a kontinuitou.
2. pochopiť vplyv zmeny i kontinuity na jednotlivca a spoločnosť.

3. pochopiť, že výpovede o minulosti sú možné len vtedy, keď máme k dispozícii historické pramene.
4. odhadnúť príčiny konania ľudí a vystihnúť rozdiely medzi minulosťou a prítomnosťou.
5. uvedomiť si, že historické tradície a interpretácie dejín ovplyvňujú myslenie a konanie ľudí v prítomnosti.
6. z potrieb prítomnosti skúmať minulosť.
7. vysvetliť podstatné historické pojmy, fakty, udalosti, javy a procesy vo vzájomných súvislostiach.
8. uviesť faktory, ktoré podmieňujú historické fakty, udalosti, javy a procesy.
9. zoradovať historické fakty a udalosti chronologicky a lokalizovať ich v geografickom priestore.

B. Aplikácia a analýza – žiak má preukázať spôsobilosť svoje vedomosti vysvetliť, určiť príčiny a dôsledky udalostí, javov a pod. Táto hladina obsahuje úlohy, v ktorých žiak na základe svojich vedomostí rieši problémy v nových kontextoch a súvislostiach. Typickými príkazovými slovami pre túto hladinu sú napríklad: **zarad', aplikuj, nájdi, vyber, vypočítaj, roztried', porovnaj, analyzuj, rozdel', vysvetli prečo, ukáž ako, nakresli, načrtni** a pod.

Žiak dokáže svoje vedomosti aplikovať a riešiť problémy:

1. Klasifikovať historické udalosti, pojmy, fakty, javy a procesy.
2. Analyzovať historické pojmy, fakty, udalosti, javy a procesy.
3. Vybrať základné znaky historických faktov, udalostí, javov, procesov a určiť ich štruktúru.
4. Určiť príčiny a dôsledky historických faktov, udalostí, javov a procesov.
5. Porovnať historické fakty, udalosti, javy a procesy.
6. Rozlíšiť medzi lokálnymi, regionálnymi, národnými a svetovými javmi a procesmi.
7. Zaradiť historické fakty, udalosti, javy a procesy synchronne.
8. Zaradiť historické fakty, udalosti, javy a procesy asynchronne.
9. Rozlišovať medzi historickým faktom a hodnotením.
10. Analyzovať a interpretovať jednotlivé druhy školských historických prameňov.
11. Rozlíšiť rôzne interpretácie historických faktov, udalostí, javov a procesov.

C. Syntéza a hodnotiace posudzovanie – žiak posudzuje hodnotu dvoch či viacerých možností, vyberá jednu z nich a svoje rozhodnutie obhajuje buď prostredníctvom argumentov a dôkazov, alebo ich rozhodnutie môže byť výsledkom afektívneho postupu. Príznačnými príkazovými slovami pre túto hladinu sú napríklad: **vytvor, vymysli, navrhni, zlož, prezentuj, zaujmi stanovisko, kritizuj, diskutuj, zhodnot', posúď dôkaz, odstupňuj od dobrého po zlé** a pod.

Žiak dokáže:

1. kriticky posúdiť historické pojmy, fakty, udalosti, javy a procesy.
2. kriticky posúdiť spoľahlivosť a hodnotu jednotlivých druhov školských historických prameňov.

3. urobiť syntézu, zovšeobecnenie a hodnotenie historických faktov, udalostí, javov a procesov.
4. rozvíjať predstavivosť a empatiu s ľuďmi, ktorí žili v iných historických obdobiach.
5. prejavovať porozumenie a toleranciu k iným názorom a postojom.
6. chápať históriu ako proces hľadania, ktorého základným východiskom je snaha o objektívne historické poznanie.
7. uvedomiť si, že história sa interpretuje rôznym spôsobom.

II. FORMA MATURITNEJ SKÚŠKY

Dejepis patrí na maturitnej skúške do skupiny spoločenskovedných predmetov. Žiak si ho môže zvoliť ako jeden z voliteľných predmetov maturitnej skúšky alebo môže absolvovať dejepis ako dobrovoľnú maturitnú skúšku, pričom maturitná skúška z dejepisu pozostáva iba z ústnej formy internej časti.

Ústna forma internej časti maturitnej skúšky z dejepisu sa skladá z troch úloh rôzneho zamerania uvedených na maturitnom zadaní, ktoré si žiak vyžrebuje pred maturitnou komisiou.

Úloha č. 1 je zameraná na **vedomosti a porozumenie**. Žiak má preukázať svoje vedomosti o stanovenom pojme, fakte, definícii, historickom jave alebo historickom procese.

Úloha č. 2 je zameraná na **aplikáciu a analýzu**. Žiak má vedieť napr. klasifikovať historické udalosti, porovnať dva historické javy alebo procesy, porovnať viac historických javov a procesov, určiť príčiny alebo dôsledky jedného, dvoch alebo viacerých historických javov alebo procesov a pod.

Úloha č. 3 je zameraná na **syntézu a hodnotenie historických javov, procesov a udalostí**. Žiak má vedieť kriticky posúdiť uvedené historické obsahy, preukázať schopnosti zovšeobecňovania a zaujať hodnotiace postoje k minulosti.

III. CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA MATURITNÚ SKÚŠKU Z DEJEPISU

1. Úvod do štúdia dejepisu – „historikova dielňa“

Obsah

zmena a kontinuita v priestore a čase, chronologická a synchronná tabuľka, minulosť a prítomnosť regiónu, hodnoty kultúrohistorického dedičstva, predmet historiografie, dejiny a dejepis, historické pramene

Pojmy

historická pamäť, tradícia, kultúrne dedičstvo (UNESCO), chronológia, synchron, asynchron, periodizácia dejín, historický prameň, historiografia, historik, klasifikácia

Požiadavky

1.1 Poznať regionálnu históriu v kontexte dejín.

- 1.2 Používať periodické termíny – medzníky.
- 1.3 Zostaviť chronologickú a synchrónnu tabuľku.
- 1.4 Vystihnúť osobitosti, zvláštnosti histórie ako vedeckej disciplíny.
- 1.5 Rozpoznať rôzne druhy historických prameňov.
- 1.6 Špecifikovať postupne súbor adekvátnych analytických otázok k školským historickým písomným, obrazovým, grafickým a hmotným prameňom.
- 1.7 Rozpoznať nerovnomernosť historického vývoja.

2. Počiatky ľudskej kultúry a civilizácie

Obsah

praveká kultúra

Pojmy

kultúra, pravek

Požiadavky

- 2.1 Zovšeobecniť znaky kultúry pravekých ľudí.

3. Starovek

Obsah

Staroveké civilizácie: kultúrny odkaz najstarších riečnych civilizácií, formovanie miest, mestských štátov a teritoriálneho štátu, chrámové a palácové (redistributívne) hospodárstvo, vplyv východných štátov na európsku kultúru

Staroveké Grécko: Egejská oblasť, antické Grécko, mestské štáty, grécka kolonizácia, priama demokracia, boj o hegemoniu, sociálne vzťahy v gréckej spoločnosti, helenistický svet, kultúra a vzdelanosť antického Grécka

Staroveký Rím: vznik a rozvoj Ríma, rímska republika, boj Ríma o nadvládu v Stredomorí, politický a hospodársky rozmach Rímskej ríše, vznik a vývoj kresťanstva, kultúrny odkaz antického Ríma, „barbarské“ civilizácie, „sťahovanie národov“

Pojmy

chrámové a palácové hospodárstvo, písmo, mestský štát, polis, aristokracia, demokracia, otroci, olympijské hry, patricij, plebs, tribún, konzul, senát, kolón, principát, dominát, Limes Romanus

Požiadavky

- 3.1 Charakterizovať podmienky pre vznik prvých štátov na vybranom príklade.
- 3.2 Opísať a vysvetliť znaky chrámového a palácového hospodárstva.
- 3.3 Vysvetliť príčiny vzniku písma, porovnať jeho rozdielne druhy a význam v staroveku.

- 3.4 Charakterizovať štát a sociálne rozvrstvenie spoločnosti v najstarších štátoch na vybranom príklade.
- 3.5 Konkretizovať vplyv duchovnej a materiálnej kultúry najstarších štátov na európsku kultúru.
- 3.6 Vysvetliť pojem a fungovanie mestského štátu.
- 3.7 Uviesť príčiny a dôsledky zakladania gréckych osád mimo gréckeho územia.
- 3.8 Charakterizovať boj o hegemoniu na území Grécka (na príklade grécko-perzských, peloponézsky vojen).
- 3.9 Vysvetliť význam olympijských hier v starom Grécku a porovnať ich so súčasnými.
- 3.10 Zdôvodniť, opísať a zhodnotiť výboje Alexandra Macedónskeho.
- 3.11 Vystihnúť znaky starogréckej demokracie.
- 3.12 Porovnať antickú demokraciu s modernou demokraciou.
- 3.13 Charakterizovať etapy rozmachu Ríma a jeho premenu na impérium.
- 3.14 Charakterizovať vývoj rímskeho impéria v období cisárstva.
- 3.15 Analyzovať príčiny a dôsledky zániku Rímskej ríše.
- 3.16 Porovnať rímsku a grécku kultúru a vysvetliť ich význam a vplyv na európsku kultúru.
- 3.17 Zhodnotiť postavenie kresťanstva, jeho vývoj a význam uznania ako štátneho náboženstva v Rímskej ríši.
- 3.18 Vystihnúť civilizačný odkaz antiky a Orientu pre súčasnosť.
- 3.19 Uviesť príčiny a následky „sťahovania národov“.

4. Stredovek

Obsah

Európa v stredoveku: „sťahovanie národov“, migračné pohyby v priestore a čase, stredoveká spoločnosť, vznik a rozvoj ranofeudálnych štátov, hospodárske feudálne vzťahy, úloha cirkvi v spoločnosti, Slovania, karolínska renesancia, románska a gotická kultúra, centralizované monarchie, agrárna revolúcia (dvojpoľný, trojpoľný systém), urbanizácia, obchod, remeselná výroba, stredoveká vzdelanosť, spoločnosť vrcholného stredoveku, stredná Európa v období vrcholného stredoveku, kultúra vrcholného stredoveku

Slovania v strednej Európe: Samova ríša, Pribinovo kniežatstvo, Veľkomoravská ríša, byzantská misia, formovanie Uhorského kráľovstva a prínos predkov Slovákov v jeho utváraní, formovanie slovenskej etnickej identity, etnický obraz stredovekého Uhorska
 Uhorské kráľovstvo: spôsob fungovania a organizácie štátu, ranostredoveký uhorský štát, vpád Tatárov, Uhorsko vo vzťahu k svojim susedom, Uhorsko v období vrcholného stredoveku, vzdelanosť a kultúra v stredovekom Uhorsku

Pojmy

feudum, lénny pán, lénny systém, vazal, majordóm, monarchia, stavy, Verdunská zmluva, islam, Mohamed, korán, kalifát, hrad, mesto, dedina, kláštor, školy, univerzity, kmeňové zväzy, hradisko, liturgia, etnická identita, panovník, dynastia, tatársky vpád, župa, cirkevná správa, schizma, mestá, mestské privilégia, baníctvo, uhorskí magnáti, poddaní, nevoľníci, dynastická politika, únie, Višegrad

Požiadavky

- 4.1 Charakterizovať proces „sťahovania národov“ a vysvetliť vznik „barbarských“ štátov.
- 4.2 Vysvetliť proces vzniku ranostredovekých štátov na konkrétnom prípade.
- 4.3 Analyzovať stredovekú spoločnosť a vysvetliť prejavy krízy tejto spoločnosti.
- 4.4 Analyzovať príčiny napätia medzi svetskou a cirkevnou mocou.
- 4.5 Charakterizovať život v stredovekom meste a na dedine a porovnať ich.
- 4.6 Vystihnúť špecifické znaky slobodného kráľovského mesta.
- 4.7 Uviesť základné informácie o vzniku a rozvoji európskych štátov Francúzska, Anglicka a Svätej ríše rímskej nemeckého národa.
- 4.8 Vystihnúť spoločné a rozdielne znaky kresťanstva a islamu.
- 4.9 Zhodnotiť význam stredovekej kultúry a vzdelanosti na vybraných príkladoch.
- 4.10 Priblížiť sociálnu štruktúru spoločnosti v období raného a vrcholného stredoveku.
- 4.11 Vymedziť pravlast' Slovanov, určiť ich migračné smery a analyzovať dôvody migrácie.
- 4.12 Rekonštruovať na základe hmotných prameňov život a kultúru predkov Slovákov.
- 4.13 Vysvetliť okolnosti vzniku Veľkomoravskej ríše.
- 4.14 Charakterizovať jednotlivé osobnosti Nitrianskeho kniežatstva a Veľkej Moravy a vzťahy medzi nimi.
- 4.15 Opísať vzťahy medzi Veľkomoravskou ríšou a Franskou ríšou.
- 4.16 Zhodnotiť pôsobenie Konštantína, Metoda a Gorazda vo Veľkomoravskej ríši.
- 4.17 Zaujať postoj k formovaniu slovenskej etnickej identity na základe analýzy historických prameňov.
- 4.18 Zdôvodniť vznik Uhorského kráľovstva a prínos predkov Slovákov v tomto procese.
- 4.19 Vymedziť špecifické znaky mnohonárodnostného uhorského štátu.
- 4.20 Vysvetliť dôsledky tatárskeho vpádu do Uhorska.
- 4.21 Charakterizovať hospodársky rozmach slovenského územia v stredovekom Uhorsku po tatárskom vpáde.
- 4.22 Analyzovať Privilegium pro Slavis ako dôkaz formovania slovenskej etnickej identity.
- 4.23 Zhodnotiť politiku vlády Ľudovíta I. a Žigmunda Luxemburského.
- 4.24 Zhodnotiť rozvoj kultúry a vzdelanosti v stredovekom Uhorsku.

5. Novovek

Obsah

Európa v novoveku: humanizmus a renesancia, reformácia, vývoj európskych veľmocí, stavovská monarchia, absolutistický štát, počiatky parlamentarizmu, tridsaťročná vojna, revolúcie raného novoveku, školstvo, veda, kultúra, objavitelia a dobyvatelia, koloniálne ríše, zámorský obchod, delenie sveta, stret kultúr, cenová revolúcia

Veľká francúzska revolúcia, Francúzsko počas Napoleona, Viedenský kongres, priemyselná revolúcia a jej dôsledky, národné hnutia a nacionalizmus, politické programy, národný štát, moderné politické prúdy, človek moderného veku, zjednotenie Nemecka a Talianska, moderný kolonializmus a jeho dôsledky, európske veľmoci a ich súperenie v 19. storočí, USA a Rusko v 19. storočí, ideové prúdy v 19. storočí

Uhorsko v novoveku: koniec stredovekého Uhorska, vzostup Habsburgovcov, rozdelenie Uhorska, Turci v Uhorsku, Habsburská monarchia a Slovensko, protihabsburský odboj, Habsburgovci v európskej politike, tereziánske a jozefínske reformy

Moderný slovenský národ: formovanie moderného slovenského národa, tri generácie slovenských vzdelancov, Ján Kollár, Anton Bernolák, jazyková otázka, myšlienka slovanskej vzájomnosti, Ľudovít Štúr, Slováci v revolúcii 1848/49, Slovensko za neoabsolutizmu, Slováci medzi Viedňou a Budapešťou, Rakúsko-Uhorsko ako mnohonárodnostná monarchia, politické aktivity Slovákov, založenie Matice slovenskej, slovenské gymnáziá, industrializácia Slovenska, sociálna otázka na Slovensku

Pojmy

kníhtlač, humanizmus, renesancia, reformácia, rekatolizácia, osvietenstvo, absolutizmus, meštianstvo, parlamentarizmus, revolúcia, Deklarácia nezávislosti USA, republika, jakobínsky teror, cisárstvo, reštaurácia, Svätá aliancia, jar národov, priemyselná revolúcia, kapitalizmus, konzervativizmus, liberalizmus, nacionalizmus, socializmus, ženská otázka, kolónie, imperializmus, europeizácia

Moháč, Bratislava, satmársky mier, osvietenský absolutizmus, etnicita, spisovný jazyk, kodifikácia, panslavizmus, pangermanizmus, maďarské národné hnutie, učenecká fáza národného hnutia, slovanská vzájomnosť, štúrovci, kultúrne a politické požiadavky Slovákov, dualizmus, Stará a Nová škola, maďarizácia, modernizácia, slovenská otázka, politické strany, industrializácia, vyst'ahovalectvo

Požiadavky

- 5.1 Posúdiť význam zámorských objavov pre nástup novoveku.
- 5.2 Charakterizovať obdobie humanizmu a renesancie.
- 5.3 Vystihnúť základné znaky kníhtlače ako média.
- 5.4 Vymedziť príčiny reformácie a jej dôsledky.
- 5.5 Posúdiť význam meštianskej vrstvy ako nového prvku v stredovekej a novovekej spoločnosti.
- 5.6 Porovnať základné znaky absolutizmu a parlamentarizmu.
- 5.7 Objasniť príčiny a dôsledky revolúcie v Anglicku.
- 5.8 Charakterizovať kultúru baroka.
- 5.9 Definovať príčiny a dôsledky nástupu Habsburgovcov na uhorský trón.
- 5.10 Zovšeobecniť dôsledky tureckej prítomnosti v Uhorsku.
- 5.11 Vymedziť príčiny a dôsledky protihabsburských povstaní.
- 5.12 Porovnať proces reformácie a rekatolizácie v Uhorsku v kontexte Európy.
- 5.13 Vymedziť znaky osvietenského absolutizmu.
- 5.14 Analyzovať najvýznamnejšie reformy Márie Terézie a Jozefa II.
- 5.15 Uviesť príčiny a dôsledky súperenia Habsburgovcov o hegemoniu v Európe.
- 5.16 Vysvetliť proces vzniku a vývoja USA.
- 5.17 Vymedziť základné medzníky vývoja Francúzskej revolúcie.
- 5.18 Vymedziť spoločenské a politické premeny Francúzska od pádu Bastily po Viedenský kongres.
- 5.19 Zhodnotiť úlohu Viedenského kongresu a Svätej aliancie pre Európu.

- 5.20 Zovšeobecniť znaky vznikajúcej industriálnej spoločnosti.
- 5.21 Rozpoznať základné znaky ideológií – konzervativizmus, liberalizmus, nacionalizmus a socializmus.
- 5.22 Analyzovať zjednocovací proces v Nemecku a Taliansku.
- 5.23 Vysvetliť formovanie národných štátov pod vplyvom osvietenstva.
- 5.24 Na konkrétnom príklade (písomný, obrazový historický prameň) charakterizovať rozvrstvenie uhorskej spoločnosti v 19. storočí a posúdiť vzťahy medzi jednotlivými sociálnymi vrstvami.
- 5.25 Na príkladoch doložiť proces formovania moderného slovenského národa.
- 5.26 Špecifikovať politické ciele maďarského národného hnutia a ich dosah na nemadžarské národy Uhorska.
- 5.27 Zhodnotiť význam činnosti troch generácií národne uvedomelých vzdelancov a charakterizovať ich hlavných predstaviteľov.
- 5.28 Zovšeobecniť ciele politického programu Slovákov.
- 5.29 Analyzovať politický program Slovákov – Žiadosti slovenského národa.
- 5.30 Analyzovať revolučné roky v rakúskej monarchii v kontexte slovenského národného hnutia.
- 5.31 Rozlíšiť pozitívne a negatívne výsledky revolučných rokov 1848/49 v Uhorsku.
- 5.32 Analyzovať politický program Slovákov – Memorandum národa slovenského.
- 5.33 Rozlíšiť dôsledky zámorských objavov pre kolónie a Európu.
- 5.34 Analyzovať príčiny vzniku svetového trhu a obchodu.
- 5.35 Načrtnúť rozdelenie kolónií európskych veľmocí na začiatku novoveku a na prelome 19. a 20. storočia.
- 5.36 Charakterizovať politický, hospodársky a sociálny vývoj v Rusku v 2. pol. 19. storočia.
- 5.37 Charakterizovať politický, hospodársky a sociálny vývoj USA v 2. pol. 19. storočia.
- 5.38 Rozlíšiť ciele Trojspolku a Dohody.
- 5.39 Identifikovať na konkrétnom prípade znaky imperializmu.
- 5.40 Analyzovať príčiny a dôsledky nového štátoprávneho usporiadania rakúskej monarchie.
- 5.41 Špecifikovať postavenie Slovákov v Uhorsku.
- 5.42 Rozpoznať okolnosti vzniku a rozlíšiť ciele Starej a Novej Školy.
- 5.43 Zhodnotiť význam Matice slovenskej a kultúrnych spolkov v živote Slovákov.
- 5.44 Identifikovať proces modernizácie Rakúsko-Uhorska v 2. polovici 19. storočia.
- 5.45 Vymedziť príčiny a dôsledky vyst'ahovaleckej vlny Slovákov do zámoria.

6. Dejiny 20. storočia

Obsah

Prvá svetová vojna a jej dôsledky: zákopová vojna, ruské revolúcie, versailleský systém, Spoločnosť národov, otázka národnostných menšín

Prvá svetová vojna a Slovensko: idea Československa, zahraničný a domáci česko-slovenský odboj, Slovenská národná rada

Slovensko a Slováci v medzivojnovom Československu: Slovensko v ČSR (politický vývoj, hospodárstvo, školstvo, kultúra), autonómia Slovenska

Medzivojnová Európa: totalitné režimy, úsilie o kolektívnu bezpečnosť, Veľká svetová hospodárska kríza, politika appeasementu, Európa pod nemeckou hegemoniou

Druhá svetová vojna: Tretia ríša, blesková vojna, oslobodzovanie Európy, protifašistický odboj, vojna v Tichomorí

Druhá svetová vojna a Slovensko: Slovenská republika (1939 – 1945), SNP, Slováci na bojiskách druhej svetovej vojny

Svet po 2. svetovej vojne: studená vojna, sovietsky blok a jeho krízy, integrácia západnej Európy, rozpad koloniálnej sústavy, odzbrojovanie, rozvoj socializmu mimo ZSSR, pád železnej opony, rozpad sovietskeho bloku

Moderné Slovensko: nežná revolúcia, rozdelenie Česko-Slovenska, vznik samostatnej Slovenskej republiky, Slovenská republika v Európskej únii

Svet na prelome storočí: euroatlantická hospodárska a vojenská spolupráca, NATO, Európska únia, globálny svet, krízové oblasti, veda, technika a kultúra na prelome storočí

Pojmy

sarajevský atentát, zákopová vojna, diktatúra proletariátu, intervencia, reparácie, československý odboj, Clevelandská dohoda, Pittsburská dohoda, autonomizmus, federalizmus, centralizmus, decentralizácia, Deklarácia slovenského národa

bolševizmus, komunizmus, parlamentná demokracia, fašizmus, nemecký národný socializmus, sovietsko-nemecký pakt, japonská expanzia, Veľká trojka, kolaborácia, antisemitizmus, arizácia, holokaust-šoa, židovský kódex, kapitulácia

Marschalov plán, rozdelenie sveta, železná opona, kultúrna revolúcia, tretí svet, dekolonizácia, Benešove dekréty, kolektivizácia, industrializácia, politické procesy, rehabilitácia, dissent, maďarská revolúcia, protikomunistický odboj, berlínsky múr, karibská kríza, socializmus s ľudskou tvárou, „normalizácia“, Charta 77, Solidarita, perestrojka, glasnosť, Verejnosť proti násiliu, Občianske fórum, globalizácia, európska integrácia, Európska únia, terorizmus, ekológia, informačná explózia, mediálny svet, internet

Požiadavky

- 6.1 Analyzovať príčiny a priebeh prvej svetovej vojny.
- 6.2 Zhodnotiť dôsledky prvej svetovej vojny a jej vplyv na vývoj v Európe a vo svete.
- 6.3 Priblížiť geopolitické zmeny po prvej svetovej vojne.
- 6.4 Vysvetliť situáciu na Slovensku v priebehu prvej svetovej vojny.
- 6.5 Vymedziť ciele domáceho a zahraničného odboja.
- 6.6 Charakterizovať totalitný systém v sovietskom Rusku.
- 6.7 Špecifikovať znaky totalitných politických systémov v Taliansku a v Nemecku.
- 6.8 Vymedziť znaky demokratických politických systémov v medzivojnovom období.
- 6.9 Charakterizovať spoločenské, hospodárske a politické zmeny v medzivojnovom období.
- 6.10 Vysvetliť príčiny vzniku druhej svetovej vojny na základe zahranično-politických vzťahov medzi štátmi v medzivojnovom období.
- 6.11 Analyzovať jednotlivé etapy priebehu druhej svetovej vojny.
- 6.12 Vysvetliť holokaust-šoa.
- 6.13 Charakterizovať protifašistický odboj v Európe.
- 6.14 Špecifikovať dôsledky druhej svetovej vojny.

- 6.15 Definovať príčiny vzniku bipolárneho sveta.
- 6.16 Uviesť na vybranom príklade krízové javy rozdeleného sveta (1956 – 1989).
- 6.17 Charakterizovať obdobie studenej vojny na konkrétnych príkladoch.
- 6.18 Zdôvodniť vplyv perestrojky a glasnosti na vnútropolitický vývoj štátov východného bloku.
- 6.19 Zhodnotiť proces dekolonizácie v 2. polovici 20. storočia.
- 6.20 Zdôvodniť príčiny pádu železnej opony.
- 6.21 Špecifikovať znaky politického systému ČSR.
- 6.22 Analyzovať hospodárske, sociálne a kultúrne podmienky v ČSR.
- 6.23 Rozlíšiť hlavné prúdy slovenskej politickej scény v ČSR.
- 6.24 Vysvetliť centralizmus a autonomizmus v ČSR.
- 6.25 Rozpoznať príčiny a dôsledky Mníchovskej dohody a Viedenskej arbitráže.
- 6.26 Uviesť príčiny vzniku autonómie a Slovenského štátu.
- 6.27 Rozpoznať kľúčové medzníky vnútropolitického a zahraničnopolitického vývoja Slovenskej republiky v rokoch 1939 – 1945.
- 6.28 Analyzovať hospodárske, sociálne a kultúrne podmienky Slovenskej republiky.
- 6.29 Objasniť postavenie židovského obyvateľstva v Slovenskej republike 1939-1945.
- 6.30 Uviesť príčiny a dôsledky Slovenského národného povstania.
- 6.31 Uviesť príklady účasti Slovákov na bojiskách druhej svetovej vojny.
- 6.32 Priblížiť na príkladoch každodenný život v Slovenskej republike počas 2. svetovej vojny.
- 6.33 Rozpoznať medzníky vnútropolitického vývoja ČSR v rokoch 1945 – 1948.
- 6.34 Charakterizovať definitívne prevzatie moci komunistami vo februári 1948.
- 6.35 Objasniť represívny charakter komunistického režimu v 50. rokoch 20. storočia.
- 6.36 Vymedziť príčiny a dôsledky začlenenia ČSR do sovietskeho bloku.
- 6.37 Vymedziť príčiny a dôsledky reformného procesu v roku 1968.
- 6.38 Vysvetliť spoločensko-politické dôsledky „normalizácie“.
- 6.39 Charakterizovať odpor proti komunizmu doma a v zahraničí.
- 6.40 Zdokumentovať na konkrétnych príbehoch rôzne podoby každodenného života v Československu v 70. a 80. rokoch 20. storočia.
- 6.41 Vysvetliť mocenské a politické dôvody euroatlantickej hospodárskej a vojenskej spolupráce.
- 6.42 Rozpoznať kľúčové medzníky procesu európskej integrácie (od idey k realizácii).
- 6.43 Opísať podstatné problémy procesu európskej integrácie.
- 6.44 Rozpoznať európske kultúrne hodnoty.
- 6.45 Charakterizovať krízové javy v Európe i vo svete po roku 1989.
- 6.46 Vymedziť príčiny a dôsledky zrútenia komunistického režimu v Československu.
- 6.47 Určiť príčiny a dôsledky rozdelenia Československa.
- 6.48 Opísať proces vzniku samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993.
- 6.49 Rozpoznať kľúčové medzníky vývoja Slovenskej republiky po roku 1993.
- 6.50 Špecifikovať globálne problémy súčasného sveta.
- 6.51 Identifikovať globalizačné tendencie.